EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2020.5.20.
COM(2020) 523 final

Ajánlás

A TANÁCS AJÁNLÁSA

Románia 2020. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Románia 2020. évi konvergenciaprogramját

Ajánlás

A TANÁCS AJÁNLÁSA

Románia 2020. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Románia 2020. évi konvergenciaprogramját

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre[1] és különösen annak 9. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre[2] és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

(1) A Bizottság 2019. december 17-én elfogadta az éves fenntartható növekedési stratégiát, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2020. évi európai szemeszterét. Kellő figyelmet fordított az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság által 2017. november 17-én kihirdetett szociális jogok európai pillérére. A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet alapján 2019. december 17-én elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült jelentést is, amelyben Romániát azon tagállamok közé sorolta, amelyek vonatkozásában részletes vizsgálatra kerül sor.

(2) A Romániára vonatkozó 2020. évi országjelentést[3] 2020. február 26-án tették közzé. Az országjelentés értékelte a Tanács által 2019. július 9-én elfogadott országspecifikus ajánlások[4] és az előző években Romániának címzett ajánlások végrehajtása érdekében hozott intézkedéseket, valamint az Európa 2020 stratégia nemzeti szintre lebontott

[1] HL L 209., 1997.8.2., 1. o.
[2] HL L 306., 2011.11.23., 25. o.
[3] SWD(2020) 522 final.
[4] HL C 301., 2019.9.5., 117. o.

célkitűzéseinek megvalósítása terén Románia által elért eredményeket. Az országjelentés emellett magában foglalta az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke szerinti részletes vizsgálatot is, amelynek eredményeit szintén 2020. február 26-án tették közzé. Vizsgálata alapján a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy Romániában makrogazdasági egyensúlyhiány áll fenn. Konkrétan a költségalapú versenyképességhez és a folyó fizetési mérleg egyre nagyobb hiányához kapcsolódóan talált gyenge pontokat egy olyan gazdaságban, amelyet az expanzív fiskális politika és a kiszámíthatatlan üzleti környezet jellemez.

(3) Az Egészségügyi Világszervezet 2020. március 11-én hivatalosan világjárványnak nyilvánította a Covid19-járványt. A világjárvány súlyos népegészségügyi szükséghelyzetet jelent a polgárok, a társadalom és a gazdaságok számára. Rendkívüli nyomást gyakorol a nemzeti egészségügyi rendszerekre, zavarokat okoz a globális ellátási láncokban, volatilitáshoz vezet a pénzügyi piacokon, sokkokat idéz elő a fogyasztói keresletben, és számos ágazatra kedvezőtlenül hat. Veszélyezteti az emberek munkahelyét, jövedelmét és a vállalkozások tevékenységét. A világjárvány komoly gazdasági sokkot okozott, amelynek már most is súlyos hatása van az Európai Unióban. A Bizottság 2020. március 13-án elfogadott közleményében[5] a válság nyomán hozott koordinált gazdasági válaszintézkedéseket sürgetett, nemzeti és uniós szinten minden szereplő bevonásával.

(4) Több tagállam szükségállapotot hirdetett ki, vagy vészhelyzeti intézkedéseket vezetett be. Minden vészhelyzeti intézkedésnek szigorúan arányosnak, szükségesnek és időben korlátozottnak kell lennie, valamint összhangban kell lennie az európai és nemzetközi normákkal. Ezeknek az intézkedéseknek demokratikus felügyelet és független bírósági felülvizsgálat alá kell tartozniuk.

(5) 2020. március 20-án a Bizottság közleményt fogadott el a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezésének aktiválásáról[6]. Az 1466/97/EK rendelet 5. cikkének (1) bekezdésében, 6. cikkének (3) bekezdésében, 9. cikkének (1) bekezdésében és 10. cikkének (3) bekezdésében, valamint az 1467/97/EK rendelet 3. cikkének (5) bekezdésében és 5. cikkének (2) bekezdésében meghatározottak szerinti rendelkezés elősegíti a költségvetési politikák összehangolását súlyos gazdasági visszaesés idején. Közleményében a Bizottság megosztotta a Tanáccsal azt a véleményét, miszerint a Covid19-járvány következtében várható súlyos gazdasági visszaesés miatt a jelenlegi feltételek lehetővé teszik a rendelkezés alkalmazását. A tagállamok pénzügyminiszterei 2020. március 23-án egyetértettek a Bizottság értékelésével. Az általános mentesítési rendelkezés aktiválása lehetővé teszi a középtávú költségvetési célhoz vezető kiigazítási pályától való átmeneti eltérést, ha ez középtávon nem veszélyezteti a költségvetés fenntarthatóságát. A korrekciós ág tekintetében a Tanács a Bizottság ajánlására úgy is határozhat, hogy módosított költségvetési pályát fogad el. Az általános mentesítési rendelkezés nem függeszti fel a Stabilitási és Növekedési Paktum eljárásait. Lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy eltérjenek az általában alkalmazandó költségvetési követelményektől, a Bizottság és a Tanács számára pedig biztosítja annak lehetőségét, hogy a Paktum keretében meghozzák a szükséges szakpolitikai koordinációs intézkedéseket.

(6) Folyamatos fellépésre van szükség a vírus terjedésének korlátozása és ellenőrzés alatt tartása, a nemzeti egészségügyi rendszerek ellenálló képességének megerősítése, a társadalmi-gazdasági következményeknek a vállalkozásokra és háztartásokra irányuló

[5] COM(2020) 112 final.
[6] COM(2020) 123 final.

támogató intézkedések révén történő csökkentése, valamint a gazdasági tevékenység újraindulása fényében a munkahelyeken megfelelő egészségügyi és biztonsági feltételek biztosítása érdekében. Az Uniónak teljes mértékben ki kell használnia a rendelkezésére álló eszközöket, hogy támogassa a tagállamok e területeken tett erőfeszítéseit. Ezzel párhuzamosan a tagállamoknak és az Uniónak együtt kell működniük azon intézkedések kidolgozásában – többek között a zöld átállás és a digitális átalakulás integrálásával, valamint a válság tanulságainak levonásával –, amelyek társadalmunk és gazdaságaink rendes működéséhez és a fenntartható növekedéshez való visszatéréshez szükségesek.

(7) A Covid19-válság rávilágított, hogy az egységes piac lehetővé teszi a rendkívüli helyzetekhez való rugalmas alkalmazkodást. Mindazonáltal a helyreállítási szakaszba való gyors és zökkenőmentes átmenet, továbbá az áruk, szolgáltatások és a munkavállalók szabad mozgásának biztosítása érdekében az egységes piac rendes működését akadályozó rendkívüli intézkedéseket azonnal meg kell szüntetni, amint azok már nem nélkülözhetetlenek. A jelenlegi válság rámutatott arra, hogy válsághelyzet-felkészültségi terveket kell kidolgozni az egészségügyi ágazatban, amelyeknek magukban kell foglalniuk különösen a beszerzési stratégiák javítását, az ellátási láncok diverzifikálását és az alapvető eszközök stratégiai tartalékainak kialakítását. Ezek kulcsfontosságú elemek az átfogóbb válsághelyzet-felkészültségi tervek kidolgozása szempontjából.

(8) Az uniós jogalkotó már módosította a vonatkozó jogi kereteket[7], hogy lehetővé váljon a Covid19-világjárvány rendkívüli hatásainak kezelése érdekében az európai strukturális és beruházási alapokból származó fel nem használt források tagállamok általi mobilizálása. Ezek a módosítások további rugalmasságot, valamint egyszerűsített és észszerűsített eljárásokat biztosítanak. A cash flow-nyomás enyhítése érdekében a tagállamok a 2020–2021-es pénzügyi évben igénybe vehetik az uniós költségvetés 100 %-os társfinanszírozási rátáját is. Romániát arra ösztönözzük, hogy teljes mértékben használja ki az említett lehetőségeket a kihívások által leginkább érintett egyének és ágazatok támogatása érdekében.

(9) A világjárvány társadalmi-gazdasági következményei az eltérő szakosodási minták és a jelentős beruházási és munkatermelékenységi különbségek miatt feltehetően egyenlőtlenül érintik az egyes román régiókat. Ez a Románián belüli regionális egyenlőtlenségek növekedésének jelentős kockázatával jár, megfordítva a főváros és az ország többi része, valamint a városi és a vidéki területek közötti egyenlőtlenségek enyhe csökkenésének korábbi tendenciáját. A tagállamok közötti konvergenciafolyamat átmeneti felborulásának kockázatával együtt a jelenlegi helyzet célzott szakpolitikai válaszintézkedéseket tesz szükségessé.

---

[7] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2020/460 rendelete (2020. március 30.) az 1301/2013/EU, az 1303/2013/EU és az 508/2014/EU rendeletnek a Covid19-járványra adott válaszként a tagállamok egészségügyi rendszereibe és gazdaságuk más ágazataiba történő beruházások mozgósítását célzó különös intézkedések tekintetében történő módosításáról (A koronavírusra való reagálást célzó beruházási kezdeményezés) (HL L 99., 2020.3.31., 5. o.) és az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2020/558 rendelete (2020. április 23.) az 1301/2013/EU és az 1303/2013/EU rendeletnek az európai strukturális és beruházási alapok Covid19-járványra adott válaszlépésekre történő felhasználásához kivételes rugalmasságot biztosító egyedi intézkedések tekintetében történő módosításáról (HL L 130., 2020.4.24., 1. o.).

(10) Románia 2020. május 8-án benyújtotta 2020. évi nemzeti reformprogramját, 2020. május 14-én pedig 2020. évi konvergenciaprogramját. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két program értékelésére egyidejűleg került sor.

(11) Románia jelenleg a Stabilitási és Növekedési Paktum korrekciós ágához tartozik.

(12) 2020. április 3-i határozatában a Tanács megállapította, hogy Romániában túlzott hiány áll fenn, mivel az ország 2019-ben nem felelt meg a hiánykritériumnak. A határozat a kormány aktualizált költségvetési célkitűzésein alapult, amelyek tükrözték az adott évre vonatkozóan addig rendelkezésre álló költségvetés-végrehajtási adatokat. A GDP 4,3 %-ának megfelelő 2019. évi költségvetésihiány-adat megerősítette a hiánykritérium megszegését. A túllépés az erőteljes gazdasági növekedés időszakában, 2016 óta folytatott expanzív költségvetési politika következtében folyamatosan halmozódó költségvetési egyensúlyhiányok eredményeként alakult ki. A nemzeti költségvetési szabályoktól való rendszeres és ismételt eltérések ebben az időszakban nagyrészt hatástalanná tették ezeket a szabályokat. Emellett Románia ismételten nem tett eredményes intézkedéseket a Tanács által a jelentős eltérési eljárás keretében hozzá intézett ajánlásokra válaszul. A Tanács továbbá 2020. április 3-án ajánlást adott ki, melyben felszólította Romániát, hogy legkésőbb 2022-ig szüntesse meg a túlzott költségvetési hiányt.

(13) Románia államháztartásának hosszú távú fenntarthatósága már a Covid19-járvány kitörése előtt veszélybe került a magas költségvetési hiány és az elöregedési költségek – különösen a nyugdíjak – előre jelzett jelentős növekedése miatt. Az öregségi nyugdíjakat 2019 szeptemberében 15 %-kal növelték, és a 2019 nyarán elfogadott nyugdíjtörvény alapján 2020 szeptemberében 40 %-kal tovább emelik, majd 2021 szeptemberében újraszámítják. A nyugdíjkiadások így jelentősen növekednének a 2020 és 2022 közötti időszakban. A költségvetési fenntarthatósági kockázatokat tovább súlyosbítja a Covid19-világjárvány gazdasági tevékenységre gyakorolt hatása és az annak enyhítéséhez szükséges költségvetési erőfeszítés. A korábbi költségvetési politikai döntések nyomán Romániának kevés költségvetési tartaléka maradt a Covid19-válság kezelésére.

(14) A 2020. évi konvergenciaprogram szerint a költségvetési egyenleg a GDP 4,3 %-ának megfelelő 2019. évi hiányról 2020-ra a GDP 6,7 %-ának megfelelő hiányra romlik, míg a GDP-arányos államadósság a 2019. évi 35,2 %-ról 2020-ra várhatóan 40,9 %-ra emelkedik. A makrogazdasági és költségvetési kilátásokat a Covid19-világjárvány miatt nagy bizonytalanság övezi. Emellett a költségvetési előrejelzések országspecifikus kockázatokat rejtenek: úgy tűnik, hogy egyes bevételi tételekre vonatkozó becslések nem felelnek meg az alapul szolgáló makrogazdasági előrejelzéseknek, míg egyes folyó kiadási tételekre vonatkozó szerény becslések olyan költségvetési konszolidációs intézkedéseken alapulnak, amelyeket a program nem határoz meg.

(15) A Covid19-világjárványra válaszul és az összehangolt uniós megközelítés részeként Románia költségvetési intézkedéseket fogadott el az egészségügyi rendszer kapacitásának növelése, a járvány megfékezése és a különösen súlyosan érintett egyének és ágazatok megsegítése érdekében. A 2020. évi konvergenciaprogram szerint ezek a költségvetési intézkedések a GDP 1,2 %-át teszik ki. Az intézkedések magukban foglalják az alkalmazottaknak nyújtott technikai munkanélküli ellátást és a munkavállalók más kategóriáinak nyújtott hasonló juttatásokat, az orvosi felszerelések beszerzését és egyéb, a Covid19 elleni küzdelem érdekében eszközölt kiadásokat, valamint a Covid19 által fertőzött betegekkel dolgozó egészségügyi alkalmazottaknak

kifizetett prémiumokat. Emellett a kormány olyan intézkedéseket jelentett be, amelyek ugyan nem járnak közvetlen költségvetési hatással, de hozzájárulnak a vállalkozások likviditásának támogatásához. Ezek az intézkedések lehetővé teszik az adóbefizetések elhalasztását, a héa-visszatérítések felgyorsítását, a kis- és középvállalkozások (kkv-k) számára nyújtott hitelgaranciákat, a háztartások és a kkv-k számára a banki hitelek törlesztésére vonatkozó ideiglenes moratóriumot, valamint a kkv-k számára a bérleti és közüzemi számlák elhalasztását. Összességében a román kormány által elfogadott intézkedések összhangban vannak a Covid19-járvány nyomán hozott koordinált gazdasági válaszintézkedésekről szóló bizottsági közleményben foglalt iránymutatással.

(16) A Bizottság változatlan szakpolitikát feltételező, 2020. tavaszi előrejelzése alapján Románia költségvetési hiánya 2020-ban a GDP –9,2 %-át, 2021-ben pedig –11,4 %-át teszi ki. A Bizottság előrejelzése szerint a GDP-arányos államadósság 2020-ban eléri a 46,2 %-ot.

(17) Románia 2020. március 16-án szükségállapotot hirdetett ki. 2020. március 25-től bezárt minden iskola és – az elsődleges szükségleteket kielégítő termékeket értékesítők kivételével – minden üzlet, valamint határátlépési korlátozások léptek hatályba. A közterületeken való mozgás csak korlátozott esetekben vált engedélyezetté, a 65 év felettiekre pedig még szigorúbb intézkedések vonatkoztak. Románia továbbá betiltotta az utazást egyes külföldi országokba, és számos várost szigorú karantén alá helyezett. Ez a helyzet megterhelte a termelő ágazatokat, mivel a korlátozó intézkedések súlyos negatív hatást gyakoroltak a gazdasági tevékenységre. Márciusban számos iparvállalat leállította a gyártást, ami jelentős továbbgyűrűző hatásokkal járt a kulcsfontosságú ágazatokban, például a gépjárműiparban. Hasonló fejlemények figyelhetők meg a kiskereskedelemben és vendéglátásban is. Az összesített hatás 2020-ban recesszióba sodorja a gazdaságot. A szükségállapot 2020. május 14-én véget ért, és Románia bejelentette, hogy fokozatosan feloldja a korlátozó intézkedéseket. 2020. május 15-től intézkedéseket vezettek be a városokon belüli mozgás megkönnyítésére, a kiskereskedelem részleges újraindítására, valamint a szájmaszkok zárt köztereken és üzletekben, tömegközlekedésben és munkahelyeken történő kötelező használatára vonatkozóan. Néhány gépjárműipari gyártó 2020 májusának elején fokozatosan újraindította tevékenységét. A kormány további intézkedéseket készít elő a gazdaság újraindítása érdekében.

(18) A világjárvány példátlan nyomás alá helyezte az egészségügyi rendszert. A válság olyan rendszert sújtott, amelyet már amúgy is strukturális hiányosságok jellemeztek – alacsony volt például az egészségügyi kiadások szintje, és egyenlőtlen az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés. Ebben az összefüggésben az egészségügyi rendszer ellenálló képességének és a sokkhatásokra való reagálási képességének javítása kulcsfontosságú kihívást jelent. Az azonnali reagálás részeként Románia kritikus fontosságú egészségügyi termékeket vásárolt, és a Covid19-járvánnyal kapcsolatos egészségügyi költségeket belefoglalta az egészségbiztosítással nem rendelkezők számára is elérhető minimumcsomagba. Az egészségügyi munkaerő – többek között a háziorvosok – jelentős hiánya, az elavult egészségügyi létesítmények, az egészségügyi termékek hiánya, az egészségügyi dolgozók elégtelen képzése, valamint az ellátás különböző szintjei közötti folyamatosság és integráció korlátozottsága gyengíti az egészségügyi rendszer ellenálló képességét. A jelentések szerint a kielégítetlen egészségügyi szükségletek már a Covid19-válság előtt nőttek, és az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés valószínűleg romlott. A világjárvány még inkább rávilágított a regionális különbségekre, valamint az alacsony jövedelmű csoportok és

az idősek egészségügyi ellátásának hiányosságaira. Hosszabb távon a népesség elöregedése és a migráció olyan kihívások, amelyek egyre nagyobb nyomást gyakorolnak az egészségügyi rendszer fenntarthatóságára. A Covid19 fényében ugyanilyen fontos a strukturális kérdések jól célzott közpolitikai intézkedésekkel való kezelése, beleértve a megelőző ellátás, a járóbeteg-ellátás és a közösségi alapú ellátás fejlesztését. A román egészségügyi rendszer megerősítése érdekében hosszú távú beruházásokra lesz szükség az egészségügyi dolgozók és berendezések rendelkezésre állásának biztosításához, a technológiai és alkalmazott kutatások ösztönzéséhez, valamint az egészségügyi szolgáltatások lefedettségének és hozzáférhetőségének többek között az e-egészségügyi szolgáltatások használata révén történő javításához, a nem városi területeken is.

(19) Az elmúlt években tapasztalt gyors gazdasági növekedés a szociális körülmények javulását eredményezte. A háztartások rendelkezésre álló bruttó jövedelme 2019-ben 5,7 %-kal nőtt. A szegénység és a társadalmi kirekesztés kockázata, amely 2019-ban 31,2 %-os értéken állt, a legmagasabbak között volt az EU-ban, jóllehet folyamatosan csökkenő pályán van. A világjárvány gazdaságra gyakorolt hatása azonban a szociális mutatók romlásához vezethet. A szegénység és a társadalmi kirekesztés, többek között a gyermekszegénység, az aktív keresők szegénysége és a jövedelmi egyenlőtlenségek várhatóan nőni fognak, és a kockázatok leginkább a legkiszolgáltatottabb csoportokat – például az atipikus munkavállalókat, a be nem jelentett munkavállalókat, az önfoglalkoztatókat, a romákat, a fogyatékossággal élőket, az időseket és a hajléktalanokat – érintik. A szociális védelmi intézkedések hatóköre és megfelelősége továbbra is korlátozott, valamint az adó- és ellátási rendszer sem járul hozzá hatékonyan a jövedelmek újraelosztásához. A vidéki térségekben és illegális településeken élő gyermekek korlátozottan férnek hozzá a jó minőségű koragyermekkori neveléshez és gondozáshoz, a megfelelő táplálkozáshoz, az egészségügyi ellátáshoz és a lakhatáshoz. A szociális transzferek igen korlátozott hatást gyakorolnak a szegénység csökkentésére, és a legtöbb szociális ellátás alapjául szolgáló szociális referenciaindexet 2008 óta nem aktualizálták. A minimáljövedelem-támogatás megfelelősége továbbra is az egyik legalacsonyabb az EU-ban. Bár a pénzügyi felzárkózást elősegítő minimumjövedelmet 2016-ban elfogadták, annak reformját 2021-re halasztották. A szociális és alapvető szolgáltatások nagyrészt továbbra is elégtelenek, többek között az olyan területeken, mint a vízellátás és a megfelelő higiénés körülmények, az energia és a lakhatás. Emellett a szolgáltatások területi eloszlása egyenlőtlen, és jelentős vidéki–városi és regionális különbségek jellemzik. Ez korlátozhatja a világjárvány hatásának ellensúlyozására való képességet. A szociális gazdaság kínálta lehetőségeket nem használják ki kellőképpen a szociális körülmények javítására.

(20) 2019 folyamán a munkaerőpiaci fejlemények pozitívak maradtak, de a régiók, a vidéki és városi területek, valamint a társadalmi-gazdasági csoportok közötti különbségek továbbra is fennállnak. Különösen magas szintű az inaktivitás a nők, a fiatalok, az alacsony képzettségűek, a fogyatékossággal élők és az idősebbek körében. A Covid19-járvány kitörésével összefüggésben a jelenlegi kihívások valószínűleg súlyosbodnak, a munkanélküliség és az inaktivitás gyors növekedésével együtt. A Bizottság előrejelzése szerint a munkanélküliség 2020-ban 6,5 %-ra emelkedik, majd 2021-ben némileg, 5,4 %-ra javul. A be nem jelentett munkavégzés továbbra is kihívást jelent, és negatív hatása a jelenlegi helyzetben súlyosbodhat, ami aláhúzza a bejelentett munkára való áttérés támogatásának fontosságát. Ezért alapvető, hogy a válság által érintett kiszolgáltatott csoportok és munkavállalók szükségleteinek kielégítésére időben, személyre szabott szolgáltatások álljanak rendelkezésre. A nemrégiben indított

technikai munkanélküliségi rendszer mellett a munkaerőpiac rövid és hosszú távú ellenálló képességének erősítéséhez elengedhetetlen a csökkentett munkaidős foglalkoztatási rendszerekhez való hozzáférés fejlesztése, a jövedelemtámogatási intézkedések, a rugalmas munkafeltételek és a távmunka előmozdítása az érintett munkavállalók számára, a szociális partnerek bevonásával.

(21) A demográfiai fejlemények és az oktatás és képzés korlátozott munkaerőpiaci relevanciája miatt továbbra is fennálló strukturális munkaerőhiány és növekvő készséghiány már a világjárvány előtt is korlátozta Románia gazdasági növekedési potenciálját. A tanulási tevékenységekben részt vevő felnőttek aránya 2019-ben 1,3 % volt, ami az egyik legalacsonyabb az EU-ban. A kisgyermekkori nevelésben és gondozásban való alacsony részvétel növeli az esélyek egyenlőtlenségét a tanulók között. Az oktatás méltányossága, inkluzivitása és minősége továbbra is fontos kihívást jelent, és ezen a területen stratégiai reformokra van szükség. Romániában magas az oktatásból és képzésből lemorzsolódók aránya (2019-ben 15,3 %), valamint a nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő fiatalok aránya (14,7 %, ami enyhe növekedést jelent 2018-hoz képest). Még mindig nem létezik olyan integrált, országos szintű stratégia, amely a korai iskolaelhagyás megelőzésére irányulna. Az oktatási eredmények nem javulnak, különösen a vidéki és gazdasági szempontból hátrányos helyzetű területeken. A felsőoktatásban való részvétel alacsony, és továbbra sem igazodik kellőképpen a munkaerőpiaci igényekhez. A természettudományok, a technológia, a műszaki tudományok és a matematika (STEM) területén végzettek száma továbbra is különösen alacsony. Románia a digitális gazdaság és társadalom fejlettségét mérő mutató számos eleme – köztük a digitális közszolgáltatások, a teljes lakosság digitális készségei és a vállalkozások digitalizációja – tekintetében gyengén teljesít. Az alapvető digitális készségek és az alapvető szoftverkészségek a legalacsonyabbak között vannak az EU-ban. A nem megfelelő digitális infrastruktúra és oktatási segédanyagok, valamint a digitális készségek hiánya miatt a Covid19-járvány kitörése nyomán a távoktatásra való átállás kihívást jelent az oktatási és képzési intézmények, az oktatók és a diákok, különösen pedig a hátrányos helyzetű tanulók és a romák számára.

(22) A világjárvány és az abból eredő korlátozó intézkedések miatt az egész országban megszakadtak az ellátási láncok, a vállalkozásoknak csökkenteniük kellett tevékenységeiket, sőt be is kellett zárniuk, és az emberek nem tudtak dolgozni. A kereskedelem zavarai és a lezárások mérettől függetlenül érzékenyen érintették a vállalkozásokat – és különösen a kkv-kat –, amelyeknek likviditási korlátokkal és megnövekedett csődkockázattal is szembe kell nézniük. A kormány a vállalkozásoknak nyújtott testreszabott támogatást és az összes érintett munkavállaló jövedelmének védelmét ötvöző intézkedéscsomagot fogadott el. A válságból való kilábaláshoz további forrásokra lesz szükség a vállalkozások és a háztartások további támogatásához. A szolgáltatási ágazat különös figyelmet igényel, mivel a válság ezt az ágazatot érintette a legsúlyosabban, és egyes alágazataiban a visszaesés várhatóan hosszabb ideig tart majd, mint a feldolgozóiparban. A kormányzati válaszintézkedések közé tartozik egy 15 milliárd RON keretösszegű állami garanciarendszer (IMM Invest) létrehozása, amely állami garanciákat nyújt azon kkv-k számára, amelyek kamatmentes kölcsönöket vesznek igénybe beruházásaik finanszírozása és a forgótőke biztosítása érdekében. Ezek a garanciák előnyösek lesznek a bankok számára is, amelyeknek jól tőkésítettnek és likvidnek kell maradniuk ahhoz, hogy biztosítsák a szükséges hiteláramlást a háztartások és a vállalkozások felé. Mivel a bankok eddig meglehetősen korlátozott szerepet játszottak a vállalkozásoknak – különösen az

innovatív kkv-knak – történő hitelnyújtásban, előfordulhat, hogy a hitelgaranciák önmagukban nem lesznek elegendőek.

(23) A gazdasági fellendülés elősegítése érdekében fontos lesz a kiforrott közberuházási projektek előreütemezése és a magánberuházások ösztönzése, többek között kapcsolódó reformok révén. A válság még egyértelműbben megmutatta, hogy Romániának elengedhetetlenül szüksége van a közcélú infrastrukturális projektek újraindítására olyan területeken, mint a fenntartható közlekedés, a tiszta energia, a környezetvédelmi és a digitális szolgáltatási infrastruktúra. A városi közlekedésre rányomja bélyegét az ágazat rossz szervezettsége és a helyi szolgáltatók gyenge igazgatási kapacitása. A hulladékgazdálkodási rendszer esetében továbbra is nagyon alacsony mértékű a települési hulladék újrahasznosításának aránya és nagyon magas a hulladéklerakóba kerülő hulladék aránya. A nemzeti energia- és éghajlat-politikai terv végrehajtásához beruházásokra lesz szükség a tiszta energiatermelés és -felhasználás, valamint az egyetlen iparággal rendelkező és nagy szén-dioxid-kibocsátású régiók átalakítása terén. Fokozni kell az ivóvíz- és szennyvíz-infrastruktúra bővítésére és korszerűsítésére irányuló erőfeszítéseket. A légszennyezettséget nyomon követő hálózatba történő beruházások szintén nélkülözhetetlenek a súlyos strukturális hiányosságok miatt. Szükség van továbbá az információmegosztást eredményező valamennyi digitális közszolgáltatás korszerűsítésére és interoperabilitásának biztosítására, többek között a szociális, az oktatási és az egészségügyi területen. A számottevő regionális egyenlőtlenségek és egyes ágazatok alacsony termelékenysége károsan hatnak a hosszú távú fenntartható növekedésre. Ugyanilyen fontosak azok a beruházások, amelyek célja a gazdaság versenyképességének előmozdítása a K+F-tevékenységek és az innovatív kkv-k támogatása, valamint az Unió stratégiai értékláncaiba való integráció előmozdítása révén. A vállalkozások K+F-beruházásai továbbra is visszafogottak, és mindössze arra a néhány alágazatra korlátozódnak, amelyek nagymértékben függenek a közvetlen külföldi befektetésektől. Az állami K+F-finanszírozás csökkenése a tudományos és technológiai minőség romlásához, valamint a tudományos világ és az üzleti szféra közötti kapcsolatok gyengüléséhez vezetett. A Méltányos Átállást Támogató Alap 2021–2027 közötti időszakra vonatkozó programozása elősegítheti Romániában a klímasemleges gazdaságra való átállás által jelentett egyes kihívások kezelését, különösen az országjelentés[8] D. mellékletében ismertetett területeken. Így Románia a lehető legjobban kihasználhatná ezt az alapot.

(24) A közigazgatás reformja megtorpant. Nincs hatékony keret a stratégiai és költségvetési tervezésre, és ez továbbgyűrűző hatással van az ország hosszú távú fejlődésére vonatkozó stratégiai jövőképre, az intézkedések rangsorolására, valamint a központi és helyi szintű szakpolitikai koordinációra. Az ágazati stratégiai keret szétaprózott és elemei néha átfedik egymást, míg az ágazatokon belül meghozandó intézkedések nem élveznek prioritást. A kormányzat főtitkárságának stratégiai irányító szerepe még mindig nem szilárdult meg. A hatáskörök és az erőforrások nagyfokú széttöredezettsége továbbra is akadályozza a közszolgáltatások biztosítását, különösen helyi szinten és a szegény közösségekben. A bürokrácia és a minőségi szolgáltatások – többek között a digitális szolgáltatások – nyújtásához szükséges kapacitás elégtelensége negatív hatást gyakorol a polgárokra és a vállalkozásokra, különösen a válság idején. A vállalkozások alapítására vonatkozó körülményes adminisztratív eljárások, vagy a szolgáltatókra – többek között a szabályozott szakmák gyakorlóira – vonatkozó szabályozási előírások tovább akadályozzák a piac fejlődését. A román

[8] SWD(2020) 522 final.

piacfelügyeleti hatóságok és vámhatóságok közötti megerősített együttműködés hozzájárulhat az EU-n kívülről behozott, az uniós szabályoknak nem megfelelő termékek mennyiségének csökkentéséhez. A gyakori átszervezések és az ideiglenes irányítás túlzott alkalmazása akadályozzák a közigazgatás függetlenségét. Az állami tulajdonú vállalatok esetében a vállalatirányítás továbbra is kihívást jelent.

(25) A döntéshozatal kiszámíthatósága változatlanul fontos kérdés. A válság előtt az éves kormányzati jogalkotási tervnek csak mintegy egyharmadát hajtották végre. Az elfogadott sürgősségi rendeletek száma továbbra is rendkívül magas, ami bizonytalansághoz vezet, és valószínűleg visszafogja a beruházásokat. A GEO 114/2018 sürgősségi rendelet például jelentős társadalmi-gazdasági hatást gyakorolt több ágazatra, többek között a pénzügyi ágazatra is. Míg a bankszektort hátrányosan érintő rendelkezéseket visszavonták, néhány, a második pillérhez tartozó nyugdíjalapok hosszú távú életképességét potenciálisan befolyásoló intézkedés továbbra is érvényben maradt. A közbeszerzési jogszabályok kiszámíthatósága és stabilitása továbbra is lényeges kihívást jelent. A közbeszerzések hatékonysága továbbra sem biztosított, és egyes intézkedések – például az előzetes ellenőrzés egyszerűsítésének – visszafordíthatatlansága sem megoldott. Kevés előrelépés történt a szabályozási hatásvizsgálatok irányításának, minőségének és hatékony alkalmazásának javítása terén. A kormányzati szintű minőségellenőrzésnek nincs intézményi kerete, és a szabályozási hatásvizsgálati testület felállításának lehetőségeit még vizsgálják. A szociális párbeszéd működése továbbra is korlátozott, különösen ágazati szinten, miközben a jelenlegi válság fényében a szociális partnerek érdemi és folyamatos bevonása kulcsfontosságú az újraindítási és helyreállítási stratégia sikeréhez. A konzultáció meglévő intézményi keretei nem szolgálják megfelelően a konzultációk beépítését a döntéshozatali folyamatba, és nem segítik elő a szociális partnerek kellő mértékű bevonását a reformok kialakításába és végrehajtásába. A szociális párbeszédről szóló törvény módosításáról és a gazdasági ágazatok felülvizsgálatáról szóló megbeszélések elakadtak. A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet 2018 áprilisában kiadott ajánlásainak nyomon követése még mindig bizonytalan. A minimálbér meghatározására szolgáló állandó és objektív mechanizmus hiánya hátrányosan érintheti az üzleti környezetet.

(26) Miközben a jelenlegi ajánlások a világjárvány társadalmi-gazdasági hatásainak kezelésére és a gazdaság helyreállításának elősegítésére összpontosítanak, a Tanács által 2019. július 9-én elfogadott 2019. évi országspecifikus ajánlások olyan reformokra is kitértek, amelyek elengedhetetlenek a közép- és hosszú távú strukturális kihívások kezeléséhez. Az említett ajánlások továbbra is helytállóak, és a következő évi európai szemeszter éves ciklusa során folytatódik nyomon követésük. Ez a beruházásokkal kapcsolatos gazdaságpolitikákkal összefüggő ajánlásokra is vonatkozik. Ez utóbbi ajánlásokat figyelembe kell venni a kohéziós politikai finanszírozás 2020 utáni stratégiai programozása során, beleértve a jelenlegi válsághoz kapcsolódó enyhítő intézkedéseket és exitstratégiákat.

(27) Az elmúlt évek során bevezetett, a bankszektort sújtó intézkedéseket követően az ágazatra nehezedő nyomás csökkent, mivel 2020 elején megszüntettek számos, a múltban aggodalomra okot adó intézkedést, többek között a bankadót. A Covid19-válság kitörésekor a bankszektor tőkeellátottsága és likviditása megfelelő volt, a nemteljesítő hitelek aránya pedig 5 % alá csökkent. A kormány által a háztartások és a vállalkozások, különösen a kkv-k támogatása érdekében elfogadott intézkedések szintén fontosak a bankszektor ellenálló képességének és a bankok sokkelnyelő képességének fenntartása szempontjából. Emellett a kereskedelmi bankok is lépéseket

tettek az ügyfelek támogatására, például haladékot adtak a tőke- és kamatfizetésekre, meghosszabbították a hiteltörlesztési határidőket, biztosították az ATM-ek likviditását, és csökkentették az online szolgáltatások díjait. 2020. március 20-án a Román Nemzeti Bank csökkentette az irányadó kamatlábat, és bejelentette, hogy a reálgazdaság és az állami szektor zökkenőmentes finanszírozásának biztosítása érdekében megkezdi a RON-ban denominált államkötvények vásárlását a másodlagos piacon. Az elfogadott intézkedések, többek között a felügyeleti hatóságok által biztosított prudenciális rugalmasság ellenére az eszközminőség az elkövetkező hónapokban valószínűleg romlani fog. E tekintetben a prudens hitelezési normák fenntartása és a fizetőképes hitelfelvevők támogatásának előnyben részesítése hozzá fog járulni a bankszektor eszközminőségének megőrzéséhez. A stabil és kiszámítható szabályozási környezet biztosítása a bankok számára továbbá fontos előfeltétele annak, hogy a bankok megőrizzék aktív szerepüket a gazdaságnak történő hitelnyújtásban és a gazdasági fellendülés támogatásában.

(28) Az igazságszolgáltatási rendszer hatékonyságát, minőségét és függetlenségét, valamint a magas szinten elkövetett korrupció kivizsgálására és szankcionálására való képességét 2017-ben, 2018-ban és 2019 nagy részében is jelentős jogi módosítások és az igazságszolgáltatásra gyakorolt politikai nyomás befolyásolták. Bár a kormány jelenleg támogatja a korrupció megelőzésére és szankcionálására irányuló intézkedéseket, és késznek mutatkozott a legvitatottabb intézkedések némelyikének visszavonására, Románia még nem hajtotta végre a szükséges jogszabályi változtatásokat. Ezeket a kérdéseket az együttműködési és ellenőrzési mechanizmus keretében vizsgálja a Bizottság. Ez a mechanizmus a romániai igazságügyi reform és a korrupció elleni küzdelem nyomon követésére szolgál. Ezek a területek ezért nem szerepelnek a Romániának címzett országspecifikus ajánlásokban, azonban fontosak ahhoz, hogy az országban pozitív társadalmi-gazdasági környezet alakuljon ki.

(29) Az európai szemeszter szolgál keretként a folyamatos gazdaság- és foglalkoztatáspolitikai koordinációhoz az Unióban, amely hozzájárulhat a fenntartható gazdasághoz. A tagállamok 2020. évi nemzeti reformprogramjukban számba vették az ENSZ fenntartható fejlődési céljainak végrehajtása terén elért eredményeket. Az alábbi ajánlások teljes körű végrehajtásának biztosításával Románia hozzá fog járulni a fenntartható fejlődési célok megvalósítása terén elért előrelépéshez, valamint az unióbeli versenyképes fenntarthatóságra irányuló közös erőfeszítésekhez.

(30) A 2020. évi európai szemeszter keretében a Bizottság átfogóan elemezte a román gazdaságpolitikát, és az elemzést közzétette a 2020. évi országjelentésben. A Bizottság értékelte továbbá a 2020. évi konvergenciaprogramot és a 2020. évi nemzeti reformprogramot, valamint az előző években Romániának címzett ajánlások végrehajtása érdekében hozott intézkedéseket. Figyelembe vette nemcsak ezek Románia fenntartható költségvetési, valamint társadalom- és gazdaságpolitikája vonatkozásában képviselt jelentőségét, hanem azt is, hogy megfelelnek-e az uniós szabályoknak és iránymutatásoknak, tekintettel arra az igényre, hogy az Unió átfogó gazdasági kormányzását az uniós szintű szempontoknak a leendő tagállami döntésekbe való beépítésével kell megerősíteni.

(31) Ezen értékelés fényében a Tanács megvizsgálta a 2020. évi konvergenciaprogramot, és véleményét[9] különösen az alábbi 1. ajánlás tükrözi.

(32) A Bizottság által elvégzett részletes vizsgálat és ezen értékelés fényében a Tanács megvizsgálta a 2020. évi nemzeti reformprogramot és a 2020. évi

[9] Az 1466/97/EK tanácsi rendelet 9. cikkének (2) bekezdése szerint.

konvergenciaprogramot. A jelen ajánlások figyelembe veszik a világjárvány kezelésének és a gazdasági fellendülés elősegítésének szükségességét, ami az első szükséges lépés az egyensúlyhiányok kiigazítása felé vezető úton. A Bizottság által az 1176/2011/EU rendelet 6. cikke alapján azonosított makrogazdasági egyensúlyhiányokat közvetlenül kezelő ajánlásokat a 4. ajánlás tükrözi,

AJÁNLJA, hogy Románia 2020-ban és 2021-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. Valósítson meg a Tanács 2020. április 3-i ajánlásával[10] összhangban lévő költségvetési politikát, és hozzon meg minden szükséges intézkedést a világjárvány hatékony kezelése, a gazdaság működőképességének fenntartása és az elkövetkező helyreállítás támogatása érdekében. Kerülje az olyan tartós intézkedések bevezetését, amelyek veszélyeztetnék a költségvetés fenntarthatóságát. Tegye ellenállóbbá az egészségügyi rendszert többek között az egészségügyi dolgozók és az egészségügyi termékek rendelkezésre állása tekintetében, valamint javítsa az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

2. Biztosítson megfelelő jövedelempótló támogatásokat, és terjessze ki mindenkire a szociális védelmi intézkedéseket és az alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférést. Enyhítse a válság foglalkoztatásra gyakorolt hatását rugalmas munkafeltételek és aktivizálási intézkedések kidolgozásával. Fejlessze a készségeket és a digitális tanulást, és biztosítson egyenlő hozzáférést az oktatáshoz.

3. Biztosítson likviditási támogatást a vállalkozások és a háztartások számára, különös tekintettel a kis- és középvállalkozásokra, valamint az önfoglalkoztatókra. Ütemezze előre a kiforrott közberuházási projekteket, és mozdítsa elő a magánberuházásokat a gazdaság helyreállításának elősegítése érdekében. Helyezze a beruházások középpontjába a zöld és a digitális átállást, ezen belül különösen a fenntartható közlekedést, a digitális szolgáltatási infrastruktúrát, a tiszta és hatékony energiatermelést és -felhasználást, valamint a környezeti infrastruktúrát, egyebek mellett a széntermelő régiókban.

4. Javítsa a közigazgatás minőségét és hatékonyságát, valamint a döntéshozatal kiszámíthatóságát, többek között a szociális partnerek megfelelő bevonásával.

Kelt Brüsszelben, -án/-én.

a Tanács részéről
az elnök

[10] HL C 116., 2020.4.8., 1. o.